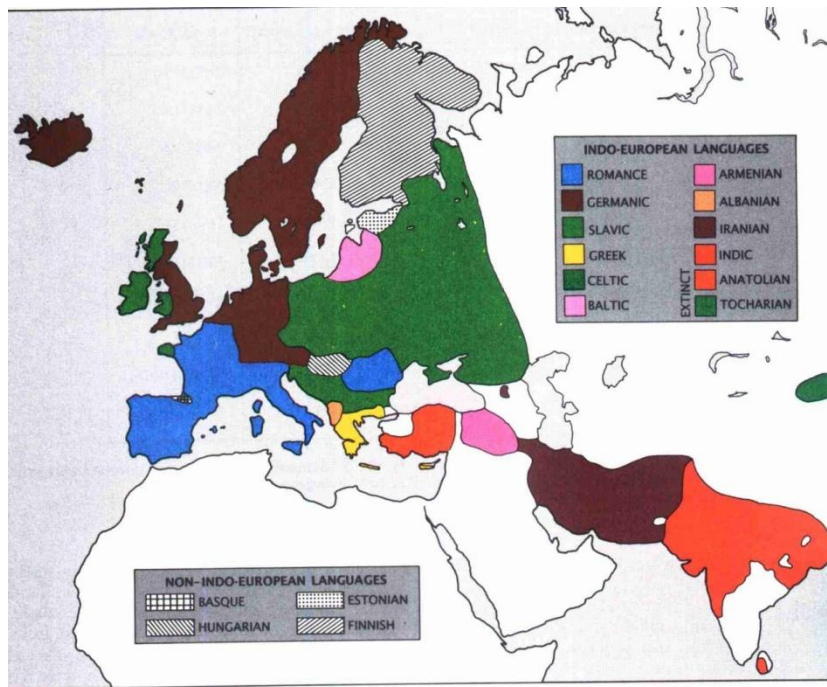

Ινδοευρωπαϊκή Οικογένεια Γλωσσών

Η Ινδο-Ευρωπαϊκή γλώσσα είναι ένα σύνολο συγγενικών γλωσσών. Αυτές οι γλώσσες εξελίχθηκαν μέσα από έναν κοινό πρόγονο που ονομαστικέ Προ-Ινδο-Ευρωπαϊκή γλώσσα. (<http://www.youtube.com/watch?v=YJ-Ru9djdU> Στο παραπάνω βίντεο παρατίθεται μια μικρή ιστορία σχετικά με το πώς πιθανολογείται ότι ακουγόταν η Προ-Ινδο-Ευρωπαϊκή γλώσσα.) . Στη συνέχεια όμως διαφοροποιήθηκαν σταδιακά εξαιτίας των αλληπάλληλων μεταναστεύσεων και των επαφών των Ινδοευρωπαίων με άλλα γλωσσικά ιδιώματα.

Οι ινδοευρωπαϊκές γλώσσες είναι μία ομάδα αρκετών εκατοντάδων γλωσσών και διαλέκτων που περιλαμβάνει τις περισσότερες από τις γλωσσικές υπο-οικογένειες της Ευρώπης όπως και πολλές γλώσσες της Ασίας. Σύγχρονες γλώσσες που ανήκουν στην ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια είναι η **Αγγλική, η Γαλλική, η Γερμανική, η Ισπανική, η Μπενγκάλι, η Πορτογαλική, η Ρωσική και η Χίντι**, κάθε μία με περισσότερους από 40 εκατομμύρια φυσικούς ομιλητές, όπως και πολυάριθμες άλλες μικρότερες εθνικές ή μειονοτικές γλώσσες όπως η **Αλβανική, η Αρμενική, η Ελληνική, η Ιταλική, η Κουρδική, η Λιθουανική, η Περσική (ή Φαρσί).**

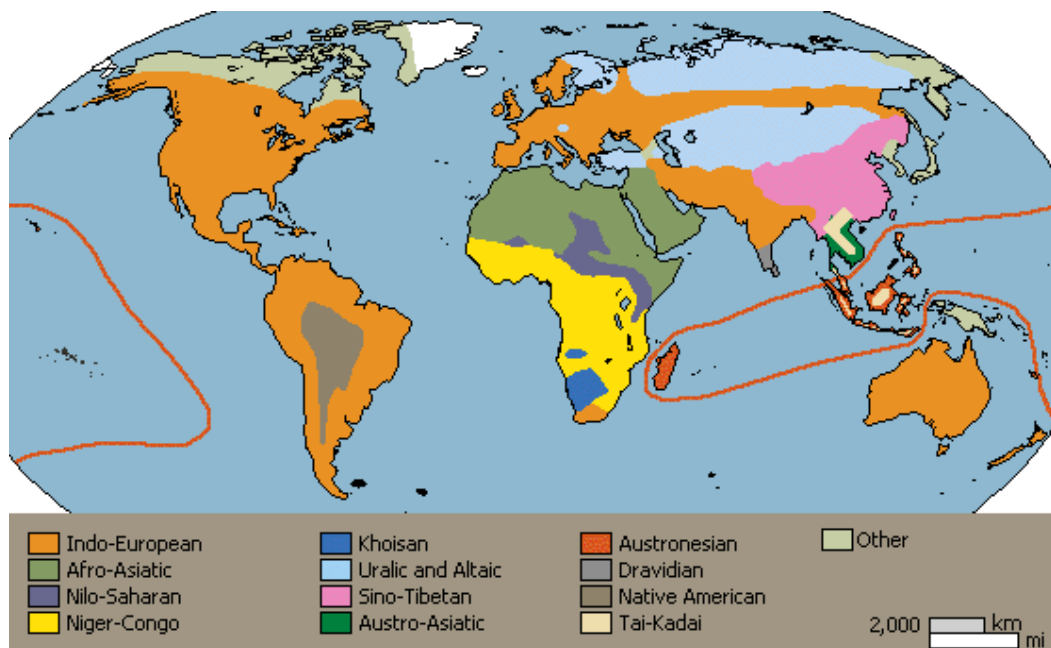
Στην ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια ανήκουν επίσης γλώσσες που δεν έχουν πια ομιλητές. Η ινδοευρωπαϊκή είναι η μεγαλύτερη γλωσσική οικογένεια στον κόσμο σήμερα με τις γλώσσες της να μιλιούνται από πάνω από 3 δισεκατομμύρια φυσικούς ομιλητές· η δεύτερη μεγαλύτερη οικογένεια γλωσσών είναι η **σινοθιβετική.**

Χάρτης1: Σε αυτό το χάρτη παρατηρούμε τις Ινδο-Ευρωπαϊκές γλώσσες και την έκτασή τους κυρίως στην Ευρώπη και ένα κομμάτι της Ασίας. Ακόμα παρατηρούμε και περιοχές οι οποίες μιλούσαν γλώσσες που δεν ανήκουν στη Ινδο-Ευρωπαϊκή οικογένεια(Πηγή :

<http://www.google.gr/imgres?q=european+languages&hl=el&sa=X&tbo=d&biw=1517&bih=756&tbn=isch&tbnid=BI->

[kGqZNY3fMrM:&imgrefurl=http://www.usu.edu/markdamen/1320Hist%26Civ/chapters/07IE.htm&docid=cS6wDPoriPey_M&imgurl=http://www.usu.edu/markdamen/1320Hist%2526Civ/slides/07ie/IElanguagesmap.jpg&w=876&h=706&ei=6qPCUL7bFIqWswaW4ICYAQ&zoom=1&iact=hc&vpx=807&vpy=279&dur=395&hovh=201&hovw=250&tx=130&ty=62&sig=105161153785756669354&page=1&tbnh=142&tbnw=177&start=0&ndsp=32&ved=1t:429,r:13,s:0,i:120\)](http://www.usu.edu/markdamen/1320Hist%26Civ/chapters/07IE.htm&docid=cS6wDPoriPey_M&imgurl=http://www.usu.edu/markdamen/1320Hist%2526Civ/slides/07ie/IElanguagesmap.jpg&w=876&h=706&ei=6qPCUL7bFIqWswaW4ICYAQ&zoom=1&iact=hc&vpx=807&vpy=279&dur=395&hovh=201&hovw=250&tx=130&ty=62&sig=105161153785756669354&page=1&tbnh=142&tbnw=177&start=0&ndsp=32&ved=1t:429,r:13,s:0,i:120)

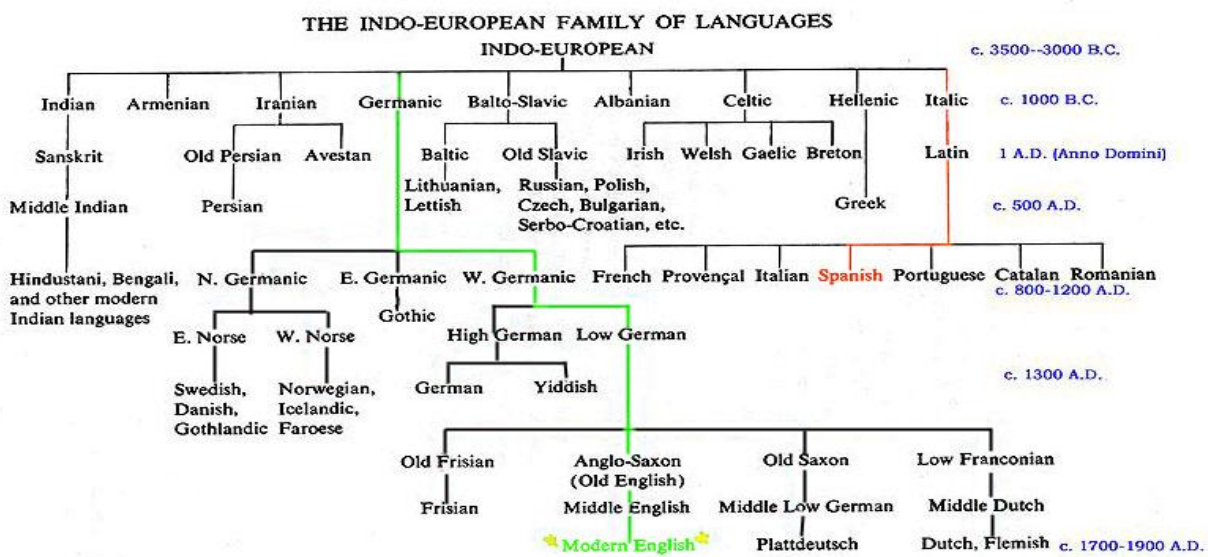

Χάρτης2: Απεικόνιση διαφόρων γλωσσικών οικογενειών και η κατανομή τους(πηγή :

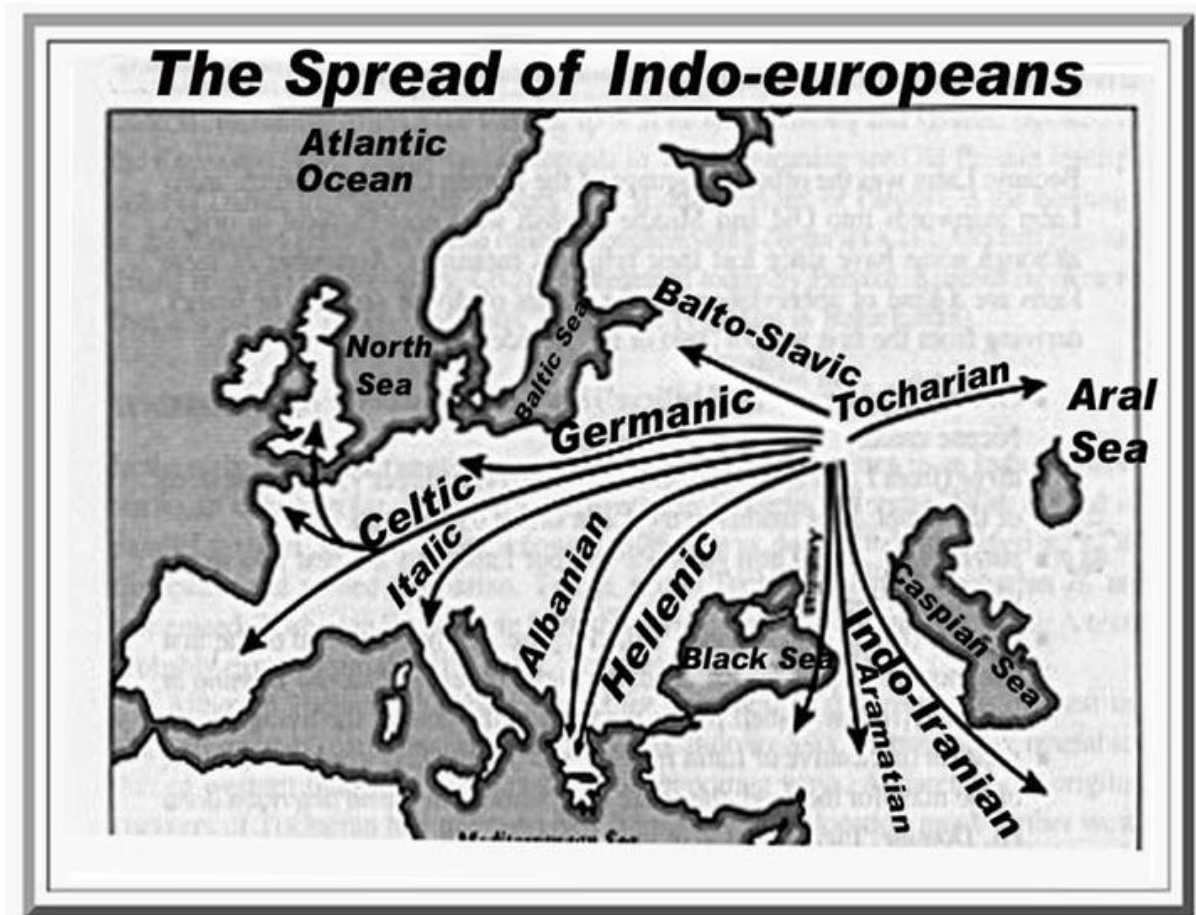
http://languageinstinct.blogspot.gr/2006/10/global-shift-to-bilingualism_28.html)

Χάρτης3 : Χάρτης των γλωσσών σήμερα(Πηγή: <http://www.mapsofworld.com/world-language-map.htm>)

Διάγραμμα1: Διάγραμμα της ινδοευρωπαϊκής οικογένειας γλωσσών. Πηγή: <http://www.stormfront.org/forum/t498176/>

χάρτης2 : Εξάπλωση των Ινδοευρωπαϊκών γλωσσών.

Πηγη: <http://www.proto-germanic.com/2012/07/skythians.html>

Κατά το 16^ο αιώνα Ευρωπαία τουρίστες που πήγαιναν στην Ινδία ισχυριζόταν ότι υπήρχαν ομοιότητες μεταξύ ευρωπαϊκών και ινδικών γλωσσών. Το 1583 ο Thomas Stephens, ένας άγγλος Ιησουίτης ιεραπόστολος στη περιοχή της Γκόα, σε ένα γράμμα προς τον αδερφό του είχε σημειώσει ομοιότητες μεταξύ της διαλέκτου Κονκάνι, τα Ελληνικά και τα Λατινικά.

Filippo Sassetti (Φλωρεντία 1540 - Goa 1588), ήταν πλοηγός στις Ανατολικές. Έζησε στην Ισπανία και την Πορτογαλία. Μελέτησε τα σανσκριτικά, την αρχαία ινδική γλώσσα, παρατήρησε κάποιες ομοιότητες μεταξύ σανσκριτικά και ιταλικών λέξεων(μεταξύ αυτών ήταν: *devah* / *dio* "Θεός", *sarrah* / *Serpe* "φίδι", *Sapta* / *Sette* «επτά», *Asta* / *otto* "οκτώ", *Nava* / *nove* "εννέα").

Παρόλα αυτά καμία έρευνα απ' τις δε προχώρησε περαιτέρω.

Το 1647 ο ολλανδός Marcus Zuerius van Boxhorn συνειδητοποιώντας τις ομοιότητες μεταξύ των Ινδο-ευρωπαϊκών γλωσσών κατέληξε στο συμπέρασμα πως όλες αυτές οι γλώσσες έχουν έναν κοινό πρόγονο που ονόμασε Σκυθωνική γλώσσα. Ωστόσο ούτε οι προτάσεις του Boxhorn έγιναν αμέσως γνωστές και έτσι δεν έγινε παραπάνω έρευνα.

Κατά το 1760 ο Gaston Coeurdoux έκανε μια διεξοδική σύγκριση μεταξύ Σανσκριτικών, Λατινικών και Ελληνικών και έβγαλε το συμπέρασμα ότι υπήρχε κάποια σχέση μεταξύ αυτών. Το ίδιο έκανε και ο Mikhail Lomonosov συγκρίνοντας διάφορες γλώσσες μέσα στις οποίες συμπεριλαμβάνονταν Σλαβικές γλώσσες, της Βαλτικής («Kurlandic»), του Ιράν ("Medic"), Φινλανδικά, Κινέζικα, "Hottentot", και άλλα. Εξέφρασε έντονα την αρχαιότητα των γλωσσικών σταδίων που ήταν προσβάσιμα σε συγκριτική μέθοδο στα σχέδια για της Ρωσικής Γραμματικής (που δημοσιεύθηκε 1755).

Το 1796 ο Jones, επιστήμονας ο οποίος χάρη στην ανωτερότητά του σε ζητήματα γλωσσολογίας εξασφάλισε την προσοχή του ακαδημαϊκού κόσμου, έκανε την διάσημη ομιλία του για τον ινδικό πολιτισμό. Κατά τη διάλεξη αυτή έγινε λόγος για την ομοιότητα μεταξύ αρχαίας ινδικής με τη σανσκριτική.

Το 1813 ο Thomas Young σε μια ανασκόπηση του Mithridates του Adelung ήταν αυτός που έδωσε τον όρο Ινδο-ευρωπαϊκή γλώσσα όμως έγινε πρότυπος επιστημονικός όρος μέσα από το έργο του Franz Bopp. Η Συγκριτική Γραμματική του Bopp(1833-1852) ήταν το έναυσμα για να ξεκινήσουν οι Ινδο-Ευρωπαϊκές σπουδές ως ακαδημαϊκός.

Ο Joseph Scaliger(1540-16040) έκανε μια προσπάθεια να κατατάξει τις γλώσσες τις Ευρώπης σε 4 κατηγορίες τις οποίες ονόμασε με βάση τη λέξη που χρησιμοποιούνταν για το «Θεός». Παρ' ολ' αυτά αρνούνταν να πιστέψει ότι υπήρχε κάποια σχέση μεταξύ των γλωσσών. Μέσα στον επόμενο αιώνα όμως άρχισε να φαίνεται η σχέση μεταξύ των γλωσσών.

Ο Parsons ξεκίνησε τη μελέτη του πάνω στις γλώσσες αποδεικνύοντας πρώτα τη συγγένεια μεταξύ ιρλανδικών και ουαλικών με μια εκτεταμένη σύγκριση 1000 λέξεων. Στη συνέχεια έστρεψε την προσοχή του σε άλλες γλώσσες της Ευρασίας.

Οι συγκρίσεις αυτές ήταν εξίσου εκτεταμένες και συμπεριελάμβαναν κελτικές γλώσσες(ιρλανδικά, ουαλικά), τα ελληνικά, τις ιταλικές γλώσσες(λατινικά, ιταλικά, ισπανικά, γαλλικά), τις γερμανικές γλώσσες(γερμανικά, ολλανδικά, σουηδικά, δανικά, αρχαία αγγλικά, αγγλικά), τις σλαβικές γλώσσες(πολωνικά, ρωσικά), τις ινδικές γλώσσες(Μπενγκάλι) και τις ιρανικές(περσικά). Ο Parsons ουσιαστικά ανακάλυψε αυτό που αποκαλούμε σήμερα ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών. Ο Jones σε σύγκριση με τον Parsons όπως προαναφέρθηκε είχε το προτέρημα γνώσεων στη

γλωσσολογία και την προσοχή του ακαδημαϊκού κόσμου. Παρ' όλα αυτά δε διέφεραν πολύ μεταξύ τους.

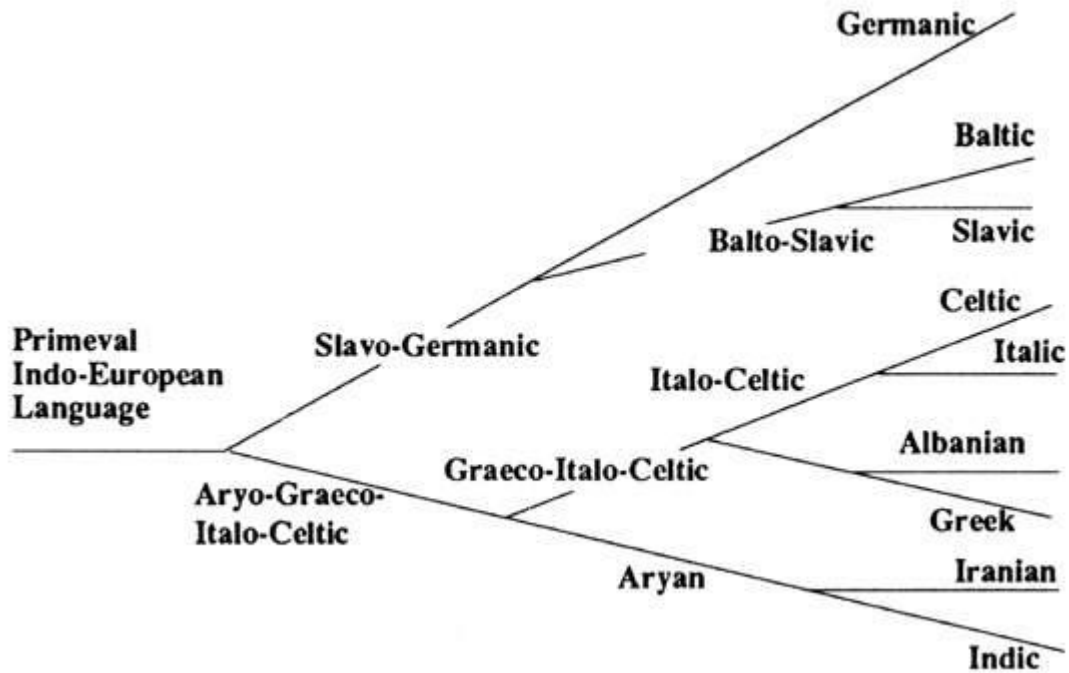
Ο Rasmus Rask (1787-1832) έδειξε ότι δεν αρκούσε να υπαινίσσεται κανείς στηριζόμενος στη διαίσθηση τη γλωσσική ομοιότητα όπως ήταν η πρακτική των προγενέστερών του. Αντιθέτως υποστήριξε το γεγονός ότι οι ομοιότητες μεταξύ των γλωσσών πρέπει να υποστηρίζονται μέσω κάποια μεθοδολογίας-συστήματος. Η συγγένεια ανάμεσα στην ελληνική λέξη φηγός και στην αγγλική λέξη beech , στηριζόταν σε κάτι παραπάνω από την ιαπετική διαίσθηση. Επιβεβαιωνόταν από τη συστηματική αντιστοιχία ανάμεσα στο ελληνικό γράμμα φ και το γερμανικό b, για παράδειγμα το ελληνικό φέρω και το αγγλικό bear ή το ελληνικό φράτηρ και το αγγλικό brother. Παρομοίως θα μπορούσε ναδειχθεί η σχέση μεταξύ του ελληνικού γράμματος γ με το γερμανικό k. Γυνή στα ελληνικά και στα αρχαία νορβηγικά kona, γένος στα ελληνικά ενώ στα αρχαία νορβηγικά kyn, ελληνικά αγρός ενώ στα αρχαία νορβηγικά akr. Η σανσκριτική και λατινική λέξη για τη φωτιά δεν είναι παρόμοιες μόνο ηχητικά (agnis και ignis αντίστοιχα) αλλά επιδεικνύουν και παρόμοιες αλλαγές στους διάφορους γραμματικούς τύπους.

	Σανσκριτικά	Λατινικά
Ονομαστική Ενικού	Agnis	Ignis
Αιτιατική Ενικού	Agnim	Ignem
Δοτική-Αφαιρετική Πληθυντικού	agnibhyas	ignibus

Μια ένδειξη για την πρόοδο που είχε σημειωθεί κατά το 19^ο αιώνα στις ινδοευρωπαϊκές σπουδές ήταν το έργο του August Schleicher.(1821-186). Ο August Schleicher ενδιαφερόταν να διασαφηνίσει το βασικό τύπο των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών βασιζόμενος στην ιστορία κάθε γλώσσας. Ουσιαστικά προσπάθησε να αποκαταστήσει την πρώτη ινδοευρωπαϊκή μορφή των λέξεων μέσα από τη σύγκριση. Κάποιος πριν από το Schleicher θα παρατηρούσε μόνο την εμφανή ομοιότητα των λέξεων π.χ.:

σανσκριτικά	ajras
ελληνικά	αγρός
λατινικά	ager
γοτθική	akrs

Ο Schleicher όμως θα μπορούσε να υποστηρίξει το γεγονός ότι το γοτθικό g αντικαταστάθηκε σταθερά από το k και ότι το φωνήεν στη τελική συλλαβή πριν το s είχε χαθεί. Επομένως ο προγενέστερος γερμανικός τύπος του akrs ήταν *agras. Ο Schleicher προσπάθησε να φτιάξει ένα παραμύθι στην αποκατεστημένη ινδοευρωπαϊκή γλώσσα με τίτλο <<Avis akvasas ka>> (το πρόβατο και το άλογο)

Διάγραμμα 2: Διάγραμμα του του August Schleicher(

πηγή: <http://www.utexas.edu/cola/centers/lrc/books/read08.html>)

Ανάλυση του δένδρου του August Schleicher:

Το μήκος των κλάδων υποδεικνύει τη χρονική διάρκεια κατά την οποία οι βασικές γλώσσες είχαν παραμείνει στενά συνδεδεμένες και οι αποστάσεις μεταξύ των κλάδων υποδείκνυα το βαθμό σχέσης. Έτσι από το διάγραμμα αυτό μας γίνεται γνωστό το γεγονός ότι οι βόρειο-ευρωπαϊκές γλώσσες στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι γερμανικές, οι βαλτικές και οι σλαβικές συνδέονται στενότερα μεταξύ τους από ότι οι νότιο-ευρωπαϊκές και δυτικό ευρωπαϊκές γλώσσες. Μπορούμε να επίσης να διακρίνουμε ότι η γερμανική έχει αποκλίνει από το βόρειο κλάδο πριν το διαχωρισμό βαλτικής και σλαβικής.

Το γενεαλογικό αυτό δένδρο και η υπερσηματοποίησή του προκάλεσε αντιδράσεις. Πρώτα απ όλα το σχέδιο του Schleicher υιοθετούσε το γεγονός ότι οι γλώσσες διακλαδίζονται απομακρυσμένες και ότι παρέμεναν ανεπηρέαστες και απομονωμένες από επαφές με άλλες γλώσσες. Αυτό όμως είναι κάτι δεν αληθεύει. Η διαίρεση ανάμεσα στις γλώσσες centum και satem τέμνει 3 κύριους κλάδου του Schleicher. Αυτή η διαίρεση αναφέρεται στο πρώτο-ινδο-ευρωπαϊκό ήχο *k που έχει διαφορετικές καταλήξεις για κάθε γλώσσα. Η λέξη *kmtom αποδίδει τον ήχο k στο λατινικό centum, στο αρχαίο ιρλανδικό cet, στο ελληνικό εκατόν, στο γοτθικό hunt(από το *kunt), αλλά άλλαζε σε συριστικό στο ινδικό sata, στο ιρανικό satem, στο λιθουανικό simtas κτλ. Το δένδρο απαιτούσε εξαιρετικά στενή σχέση γερμανικής και βαλτο-σλαβικής γλώσσας οστόσο με βάση τη διαίρεση σε γλώσσες satem και

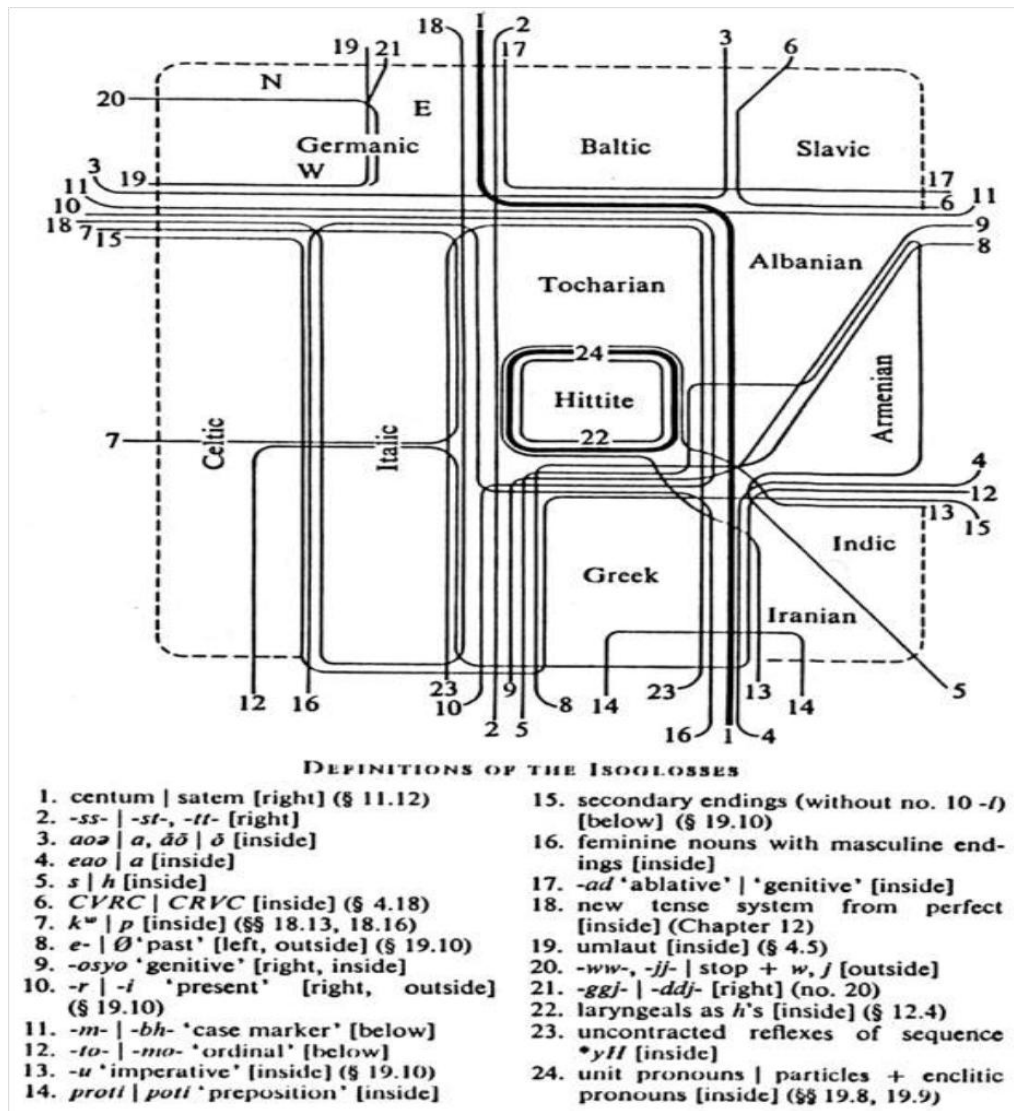
centum η βαλτο-σλαβική συνδεόταν στενότερα με τις ασιατικές γλώσσες. Για κάθε αναπροσαρμογή των κλάδων μπορούσε να βρεθεί κάποια ομοιότητα που διέψευδε το μοντέλο του Schleicher.

Τη λύση μπόρεσε να δώσει ο Johannes Schmidt(1843-1901). Η τελική εικόνα του διαγράμματός του δεν ήταν ένα δένδρο αλλά ένα σύμπλεγμα από κύκλους που εξέφραζαν ειδικές ομοιότητες μεταξύ των γλωσσών. Στο διάγραμμα όμως του Schmidt δεν υπήρχε η ικανότητα διάκρισης του γεγονότος ότι οι ομοιότητες μεταξύ κέλτικες γλώσσες είχαν ομοιότητες με τις ιταλικές που είχαν μείνει ως κατάλοιπα και ως ενδείξεις για την ύπαρξη κοινού προγόνου μεταξύ των.

Το διάγραμμα του Johannes Schmidt (πηγή: <http://www.cramlap.org/LogoOverview/>)

Ενώ θα προτιμούσαμε να στραφούμε σε ένα καθολικό πρότυπο εξέλιξης των ιδοευρωπαϊκών γλωσσών όλες οι μεταγενέστερες προσπάθειες απεικόνισης των σχέσεων των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών πάσχουν.

Ενα σύγχρονο διάγραμμα του Raimon Anttila βασισμένο στα κύματα πρότυπα των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών

(Πηγή: <http://www.bmanuel.org/corling/corling2-1.html>)

Βιβλιογραφία:

Mallory J.P. Οι Ινδοευρωπαίοι. Εκδόσεις Δελφίνι.

Ηλεκτρονικές πηγές:

Auroux, Sylvain (2000). *History of the Language Sciences*. Berlin, New York: Walter de Gruyter. p. 1156.(Διαθέσιμο από:
<http://books.google.gr/books?id=yasNy365EywC&pg=PA1156&vq=stephens+sasseti&dq=3110167352&hl=el#v=onepage&q=stephens%20sasseti&f=false>)

MARE DI LIBRI - MARE 32, 3 juni 2004 (<http://www.mareonline.nl/2004/32/libri13.html>)

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Indo-European_languages#cite_note-9

UNIVERSITY OF TEXAS(<http://www.utexas.edu/cola/centers-/lrc/general/IE.html>)

<http://mulibraries.missouri.edu/specialcollections/exhibits/russian/boxhorn.htm>

http://www.zam.it/biografia_Filippo_Sasseti